Roll No. | | | | | | | |

(Write Roll Number from left side exactly as in the Admit Card)

Signature of Invigilators

1. ____________________

2. ____________________

Question Booklet Series **Y**

0318

PAPER–II **Question Booklet No.**

(Identical with OMR Answer Sheet Number)

Subject Code : 03

SANSKRIT

Time : 2 *Hours* *Maximum Marks:* 200

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page as well as on the OMR Sheet provided.
2. At the commencement of the examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and verify it:
   (i) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page.
   (ii) Faulty booklet, if detected, should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given.
   (iii) Verify whether the Question Booklet No. is identical with OMR Answer Sheet No.; if not, the full set is to be replaced.
   (iv) After this verification is over, the Question Booklet Series and Question Booklet Number should be entered on the OMR Sheet.
3. This paper consists of One hundred (100) multiple-choice type questions. All the questions are compulsory. Each question carries *two* marks.
4. Each Question has four alternative responses marked: (A) (B) (C) (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each question.

   Example: (A) (B) ● (D), where (C) is the correct response.
5. Your responses to the questions are to be indicated correctly in the OMR Sheet. If you mark your response at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Rough work is to be done at the end of this booklet.
7. If you write your Name, Roll Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except in the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, such as change of response by scratching or using white fluid, you will render yourself liable to disqualification.
8. Do not tamper or fold the OMR Sheet in any way. If you do so, your OMR Sheet will not be evaluated.
9. You have to return the Original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry question booklet and duplicate copy of OMR Sheet after completion of examination.
10. **Use only Black Ball point pen.**
11. **Use of any calculator or mobile phone etc. is strictly prohibited.**
12. **There are no negative marks for incorrect answers.**

[Please Turn Over]

SANSKRIT

PAPER II

1. पटरूपस्य किमसमवायिकारणम् भवति?
   (A) तन्तुपरमाणुसंयोगः
   (B) तन्तुसंयोगः
   (C) तन्तुरूपम्
   (D) तन्तुपरमाणुरूपम्

2. रूपैः सप्तभिरेव आत्मानम् आत्मना बध्नाति
   (A) प्रकृतिः
   (B) विकृतिः
   (C) पुरुषः
   (D) प्रकृतिपुरुषौ

3. त्रय्याहि रक्षितोलोकः प्रसीदति न सीदति इति कस्य मतम्?
   (A) मनोः
   (B) याज्ञवल्क्यस्य
   (C) नारदस्य
   (D) कौटिल्यस्य

4. अर्थशास्त्रे अर्थपदेन किमुच्यते?
   (A) धनवती भूमिः
   (B) गोचारणभूमिः
   (C) मनुष्यवतीभूमिः
   (D) महिषवतीभूमिः

5. 'कुन्ताः प्रविशन्ति' इति
   (A) उपादानलक्षणा
   (B) लक्षणलक्षणा
   (C) आर्थीव्यञ्जना
   (D) जहत्स्वार्थावृत्तिः

6. कर्मणि चतुर्थी इत्यस्य उदाहरणम्
   (A) नमस्कुर्मो नृसिंहाय
   (B) शताय परिक्रीतः
   (C) यागाय याति
   (D) हरये क्रुध्यति

7. मिथ्योत्तरे कस्य क्रिया?
   (A) वादिनः
   (B) प्रतिवादिनः
   (C) साक्षिणः
   (D) अधिवक्तुः

8. प्रकृतं प्रतिषिध्यान्यस्थापनं भवति अलंकारः
   (A) दृष्टान्तः
   (B) निदर्शना
   (C) अपह्नुतिः
   (D) अर्थान्तरन्यासः

9. 'लिम्पतीव तमोऽङ्गानि वर्षतीवाञ्जनं नभः' अत्र कोऽलंकारः?
   (A) निदर्शना
   (B) दृष्टान्तः
   (C) अतिशयोक्तिः
   (D) उत्प्रेक्षा

10. सर्वाः भाषाः एतेषु भौगोलिकखण्डेषु विभज्यन्ते
   (A) षट्सु
   (B) अष्टासु
   (C) नवसु
   (D) दशसु

11. कस्तावत् रामायणस्य दीर्घतमः काण्डः?
(A) अयोध्याकाण्डः
(B) सुन्दरकाण्डः
(C) युद्धकाण्डः
(D) उत्तरकाण्डः

12. छान्दोग्योपनिषत् कस्य वेदस्य?
(A) ऋग्वेदस्य
(B) यजुर्वेदस्य
(C) सामवेदस्य
(D) अथर्ववेदस्य

13. निम्नोद्धृतेषु कस्तावत् जातिपदार्थः?
(A) अभावत्वम्
(B) सिंहत्वम्
(C) कालत्वम्
(D) सामवेदत्वम्

14. अज्ञानशब्दस्य कोऽर्थः?
(A) ज्ञानाभावः
(B) ज्ञानसदृशम्
(C) ज्ञानभिन्नम्
(D) ज्ञानविरोधि

15. समासेषु 'पति' शब्दस्य का संज्ञा?
(A) घि
(B) नदी
(C) भम्
(D) घम्

16. 'सम्बोधने च' इति सूत्रेण का विभक्तिः विधीयते?
(A) प्रथमा
(B) द्वितीया
(C) तृतीया
(D) सप्तमी

17. जन्मस्वत्ववादं कः प्रतिष्ठापितवान्?
(A) असहायः
(B) शूलपाणिः
(C) विज्ञानेश्वरः
(D) जीमूतवाहनः

18. 'स चिन्तयत्येव भियस्त्वदेष्यतीः' इत्यत्र 'त्वदेष्यतीः' नाम
(A) तु अदेष्यतीः
(B) त्वदा इष्यतीः
(C) त्वत् एष्यतीः
(D) त्वदा एष्यतीः

19. काव्यप्रकाशसम्मतः समासगतपददोषो नास्ति
(A) विरुद्धमतिकृत्
(B) अविमृष्टविधेयांशः
(C) क्लिष्टः
(D) असमर्थः

20. 'तवाभिधानाद्व्यथते नतानन:'इत्यत्र तवेत्यनेन कयोः परामर्शः?
(A) वनेचरयुधिष्ठिरयोः
(B) वनेचरदुर्योधनयोः
(C) द्रौपदीयुधिष्ठिरयोः
(D) गुरुडवासुक्योः

21. अर्थशास्त्रे सांख्यम् कीदृशी विद्या?

(A) दर्शनम्

(B) गणितम्

(C) तर्क:

(D) इतिहास:

22. योऽङ्गसानुशासति इति मन्त्रस्य का देवता?

(A) पूषा

(B) अग्नि:

(C) इन्द्र:

(D) मरुत्

23. यूस्त्र्याख्यौ का संज्ञा?

(A) घि

(B) टि

(C) नदी

(D) गति

24. तालव्यनियमस्य अनुसन्धाता क:?

(A) कोलित्स:

(B) भार्णार:

(C) ग्रासमान:

(D) ग्रिम:

25. दुर्वासस: शापेन शाकुन्तले कीदृश: सन्धि: सूच्यते?

(A) विमर्ष:

(B) निर्वहणम्

(C) गर्भ:

(D) मुखम्

26. खारवेलस्य हातिगुम्फाभिलेखे केन पदेन मुद्रा इति सम्बध्यते?

(A) लेखपदेन

(B) रूपपदेन

(C) गणनापदेन

(D) विधिपदेन

27. नाटकस्य बन्धनं कीदृशं भवेत्?

(A) अजपुच्छाग्रसमम्

(B) गोपुच्छाग्रसमम्

(C) व्याघ्रपुच्छाग्रसमम्

(D) वानरपुच्छाग्रसमम्

28. 'सर्वनामस्थान'–संज्ञाविधायकं सूत्रम्

(A) पथिमथो: सर्वनामस्थाने

(B) सुडनपुंसकस्य

(C) उगिदचां सर्वनामस्थानेऽधातो:

(D) इतोऽत् सर्वनामस्थाने

29. 'दृष्टवदानुश्रविक:' इत्यत्र 'आनुश्रविक:' इति पदेन बोद्धव्य:

(A) श्रमण:

(B) साधक:

(C) वैदिक:

(D) लौकिक:

30. पिप्रिय: इति कस्मिन् पुरुषे रूपम्?

(A) प्रथमपुरुषे

(B) मध्यमपुरुषे

(C) उत्तमपुरुषे

(D) संबोधने

31. न्यायमते अर्थापत्तेः कस्मिन् प्रमाणेऽन्तर्भावः भवितुमर्हति?
(A) प्रत्यक्षे
(B) अनुमाने
(C) शब्दे
(D) उपमितौ

32. एतेषु किं 'पद' संज्ञाविधायकसूत्रं नास्ति?
(A) सुप्तिङन्तं पदम्
(B) सिति च
(C) स्वादिष्वसर्वनामस्थाने
(D) अनुदात्तं पदमेकवर्जम्

33. अधोलिखितानां केन सह ध्वनिविज्ञानस्य सम्बन्धः?
(A) कल्पसूत्राणि
(B) व्याकरणम्
(C) शिक्षा
(D) छन्दः

34. शकुन्तलोपाख्यानं कस्मिन् पुराणे वर्तते?
(A) पद्मपुराणे
(B) मत्स्यपुराणे
(C) वामनपुराणे
(D) नारदपुराणे

35. द्विभाषिकाभिलेखस्य उदाहरणम्
(A) अशोकस्य कान्धारः
(B) खारवेलस्य हातिगुम्फा
(C) रुद्रदाम्नः गिर्णारः
(D) पुलुमायिनः नासिकः

36. कस्मिन् रसे वृत्तिः हि आरभटी?
(A) शान्तरसे
(B) हास्यरसे
(C) वीररसे
(D) रौद्ररसे

37. 'गां दोग्धि पयः' इत्यत्र 'पयस्' इत्यस्य कर्मसंज्ञाविधायकं सूत्रम्
(A) अकथितं च
(B) कर्तुरीप्सिततमं कर्म
(C) कर्मणि द्वितीया
(D) अधिशीङ्स्थासां कर्म

38. तर्कभाषाकारमते कस्मिन् प्रत्यक्षे इन्द्रियावयवैः अर्थावयविनां सन्निकर्षः इति अतिरिक्तं कारणमपेक्षते?
(A) पटगतसंख्याप्रत्यक्षे
(B) घटगतपरिमाणप्रत्यक्षे
(C) पटगतस्पर्शप्रत्यक्षे
(D) घटगतरूपप्रत्यक्षे

39. सदानन्दयोगीन्द्रकृत–वेदान्तसारग्रन्थस्य कः उपजीव्यः?
(A) रामानुजवेदान्तः
(B) शांकरवेदान्तः
(C) माध्ववेदान्तः
(D) निम्बार्कवेदान्तः

40. विचक्रमे इत्यत्र को धातुः?
(A) वि
(B) चिञ्
(C) क्रीञ्
(D) मा

41. अष्टादशपर्वात्मक–महाभारतस्य अन्तिमपर्वण: किं तावत् नाम?
(A) मुषलपर्व
(B) आश्रमिकपर्व
(C) स्वर्गारोहणपर्व
(D) अनुशासनपर्व

42. तत्त्वमसीति वाक्ये कीदृशी लक्षणा?
(A) जहत्स्वार्था
(B) अजहत्स्वार्था
(C) भागलक्षणा
(D) लक्षणलक्षणा

43. आत्मानं प्रकाश्य नर्तकी इव का निवर्तते?
(A) बुद्धि:
(B) इन्द्रियाणि
(C) तन्मात्राणि
(D) प्रकृति:

44. काव्यशास्त्रीयं तथ्यं प्रस्तौति
(A) अग्निपुराणम्
(B) विष्णुपुराणम्
(C) स्कन्दपुराणम्
(D) शिवपुराणम्

45. 'यस्य च भावेन भावलक्षणम्' इत्यनेन
(A) षष्ठी
(B) पञ्चमी
(C) सप्तमी
(D) चतुर्थी

46. एतेषु क: न महाप्राण–ध्वनि:?
(A) च्
(B) छ्
(C) घ्
(D) ख्

47. मध्य–भारतीयार्यभाषाया: उदाहरणम्
(A) हिन्दी
(B) पालिभाषा
(C) अवेस्ता
(D) तामिलभाषा

48. उच्चारणविज्ञानमस्ति
(A) निरुक्तम्
(B) छन्द:
(C) शिक्षा
(D) कल्प:

49. 'शरीरं तावदिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली' इति काव्यलक्षणस्य प्रवक्ता
(A) मम्मट:
(B) विश्वनाथ:
(C) भरतमुनि:
(D) दण्डी

50. सत्यं बृहदृतमुग्रम् इति मन्त्र: कस्य सूक्तस्य?
(A) अग्निसूक्तस्य
(B) इन्द्रसूक्तस्य
(C) वायुसूक्तस्य
(D) पृथिवीसूक्तस्य

51. घटः द्रव्यम् पटत्वात् इत्यत्र कः हेत्वाभासः?
(A) असाधारणः
(B) विरुद्धः
(C) स्वरूपासिद्धः
(D) वाधितः

52. 'उपकृष्णम्' इति समासे 'उप' इत्यस्य कः अर्थः?
(A) विभक्तिः
(B) समृद्धिः
(C) समीपम्
(D) अत्ययः

53. 'शास्त्रम्' इत्यत्र प्रत्यय-विशेषः कः?
(A) अण्
(B) कन्
(C) ष्ट्रन्
(D) क्यप्

54. हर्षवर्धनस्य स्वाक्षरमस्ति
(A) मधुवनलेखे
(B) वांशखेडा-ताम्रशासने
(C) मथुरालेखे
(D) नासिकलेखे

55. ऋक्सामनी इत्यत्र कः समासः?
(A) द्विगुः
(B) कर्मधारयः
(C) द्वन्द्वः
(D) तत्पुरुषः

56. तापसव्यञ्जनः कः?
(A) राजपुत्रः
(B) पुरोहितः
(C) गुप्तचरः
(D) मन्त्री

57. यथेन्द्रशत्रुः स्वरतोऽपराधात् इति कस्याः शिक्षायाः?
(A) नारदीयशिक्षायाः
(B) पाणिनीयशिक्षायाः
(C) याज्ञवल्क्यशिक्षायाः
(D) बार्हस्पत्यशिक्षायाः

58. यस्य साध्याभावसाधकं हेत्वन्तरं विद्यते स
(A) वाधितः हेत्वाभासः
(B) स्वरूपासिद्धः हेत्वाभासः
(C) सत्प्रतिपक्षितः हेत्वाभासः
(D) विरुद्धः हेत्वाभासः

59. 'निष्ठा'-संज्ञाविधायकं सूत्रम्
(A) निष्ठा शीङ्स्विदिमिदिक्ष्विदिधृषः
(B) निष्ठा
(C) क्तक्तवतू निष्ठा
(D) निष्ठा च द्व्यजनात्

60. नारिकेलफलसम्मितं कस्य वचः?
(A) वाणभट्टस्य
(B) माघस्य
(C) भारवेः
(D) नागानन्दस्य

61. सुप्तिङन्तं पदम् इत्यत्र किं विशेष्यम्?
(A) सुप्तिङन्तम्
(B) पदम्
(C) सुप्
(D) तिङ्

62. आन्वीक्षिकी इति का विद्या?
(A) वेदः
(B) तर्कः
(C) पुराणम्
(D) स्मृतिः

63. शुनः शेफोपाख्यानं कुत्र अस्ति?
(A) बृहदारण्यके
(B) ऐतरेयारण्यके
(C) तैत्तिरीयारण्यके
(D) ताण्ड्यब्राह्मणे

64. अग्निना रयिमश्नवत् इति मन्त्रस्य कः ऋषिः?
(A) विश्वामित्रः
(B) मधुच्छन्दाः
(C) मेधातिथिः
(D) कण्वः

65. यशसं वीरवत्तमम् इति मन्त्रस्य किं छन्दः?
(A) अनुष्टुप्
(B) त्रिष्टुप्
(C) जगती
(D) गायत्री

66. 'पञ्च पञ्चनखाः भक्ष्याः' इत्यत्र को विधिः?
(A) नियमविधिः
(B) प्रयोगविधिः
(C) परिसंख्याविधिः
(D) अधिकारविधिः

67. ''द्वन्द्वे घि'' इत्यत्र 'घि' इति
(A) प्रथमा
(B) द्वितीया
(C) सप्तमी
(D) चतुर्थी

68. 'अकथितं च' इति कस्य कारकस्य सूत्रम्?
(A) कर्तुः
(B) कर्मणः
(C) करणस्य
(D) संप्रदानस्य

69. किं नाम पुराणम् विश्वकोष इति कथ्यते?
(A) स्कन्दपुराणम्
(B) विष्णुपुराणम्
(C) गरुडपुराणम्
(D) मत्स्यपुराणम्

70. प्रौढ़मनोरमाटीकायाः आधारग्रन्थः कः?
(A) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी
(B) महाभाष्यम्
(C) तत्त्वबोधिनी
(D) बालमनोरमा

71. 'न तेन सज्यं क्वचिदुद्यतं धनु:' इत्यत्र सज्यम् इत्यस्यार्थ: क:?

(A) सजनयोग्यम्
(B) ज्यासहितम्
(C) सज्जायोग्यम्
(D) सज्जायुक्तम्

72. अशोकाभिलेखे कुत्र तस्य नाम उल्लिखितमस्ति?

(A) गिर्णारलेखे
(B) मास्किलेखे
(C) कान्धारलेखे
(D) धौलिलेखे

73. संकल्प: कस्य वैशिष्ट्यम्?

(A) बुद्धे:
(B) अहंकारस्य
(C) मनस:
(D) पञ्चतन्मात्रस्य

74. अर्थशास्त्रे विनयपदेन किमुच्यते?

(A) आरक्षणम्
(B) निरीक्षणम्
(C) परीक्षणम्
(D) प्रशिक्षणम्

75. सादिरनन्त इति कस्य लक्षणम्?

(A) प्रागभावस्य
(B) ध्वंसाभावस्य
(C) अत्यन्ताभावस्य
(D) अन्योन्याभावस्य

76. ''नाव्ययीभावादतोऽम्त्वपञ्चम्या:'' इति सूत्रेण कीदृशादव्ययीभावात् सुपो न लुक्?

(A) ह्रस्वाकारान्तात्
(B) दीर्घाकारान्तात्
(C) प्लुताकारान्तात्
(D) यत्किञ्चिदवर्णान्तात्

77. महापुराणम् कियल्लक्षणम्?

(A) पञ्चलक्षणम्
(B) अष्टलक्षणम्
(C) नवलक्षणम्
(D) दशलक्षणम्

78. ''शापेनास्तंगमितमहिमा वर्षभोग्येन भर्तु:'' इत्यत्र प्रयोज्यकर्ता क:?

(A) शाप:
(B) यक्ष:
(C) महिमा
(D) भर्ता

79. मेहरौलि–लौहस्तम्भाभिलेखस्य सम्बन्ध:

(A) समुद्रगुप्तेन
(B) चन्द्रेण
(C) धर्मपालेन
(D) अशोकेन

80. कुत्र उपलभ्यते रुद्रदाम्न: लेख:?

(A) जुनागढ़े
(B) नासिके
(C) प्रयागे
(D) कनौजे

81. एतेषु किं न स्पर्शव्यञ्जनम्?
(A) च्
(B) क्
(C) ट्
(D) प्

82. सीताहरणम् रामायणस्य कस्मिन् काण्डे संघटितम्?
(A) अयोध्याकाण्डे
(B) अरण्यकाण्डे
(C) किष्किन्धाकाण्डे
(D) सुन्दरकाण्डे

83. उपधापदेन किमुच्यते?
(A) प्रत्यक्षपरीक्षा
(B) गोपनपरीक्षा
(C) संभूयपरीक्षा
(D) निरन्तरपरीक्षा

84. 'अग्निहोत्रं जुहोति' इति कीदृशः विधिः?
(A) उत्पत्तिविधिः
(B) विनियोगविधिः
(C) अधिकारविधिः
(D) प्रयोगविधिः

85. 'पञ्चमी भयेन' इति सूत्रवाक्यं केन क्रियापदेन पूरणीयम्?
(A) समस्यते
(B) समास्यते
(C) संयुज्यते
(D) संसज्यते

86. महायज्ञाः कस्य धर्माः?
(A) ब्रह्मचारिणः
(B) गृहस्थस्य
(C) वानप्रस्थस्य
(D) सन्न्यासिनः

87. आरात्—इति शब्दस्य योगे का विभक्तिः लभ्यते?
(A) द्वितीया
(B) तृतीया
(C) पञ्चमी
(D) षष्ठी

88. रौद्ररसस्य स्थायिभावः
(A) क्रोधः
(B) उत्साहः
(C) भयम्
(D) शोकः

89. 'अर्थो हि कन्या परकीय एव' इति वचनम् कुत्र उपलभ्यते?
(A) अभिज्ञानशाकुन्तले
(B) कादम्वर्य्याम्
(C) दशकुमारचरिते
(D) नीतिशतके

90. ध्वनिपरिवर्तनस्य वाह्यकारणम् हि
(A) सहजीकरणम्
(B) ध्वनीनां स्वप्रकृतिः
(C) ध्वनीनां परिवेशः
(D) शब्दानां असाधारणायतनम्

91. उपकृष्णम् इत्यत्र क: समास:?
(A) तत्पुरुष:
(B) बहुव्रीहि:
(C) कर्मधारय:
(D) अव्ययीभाव:

92. प्रजासुखे सुखं राज्ञ: इति कस्य मतम्?
(A) मनो:
(B) कौटिल्यस्य
(C) पराशरस्य
(D) वसिष्ठस्य

93. विनियोगविधे: सहकारिभूतानि कति प्रमाणानि भवन्ति?
(A) चत्वारि
(B) पञ्च
(C) षट्
(D) सप्त

94. कस्यां कोटौ पुरुषस्य अवस्थानम्?
(A) प्रकृतौ
(B) विकृतौ
(C) प्रकृतिविकृतौ
(D) न प्रकृतौ न विकृतौ

95. बृहन्नन्दीकेशरपुराणम् कीदृशं पुराणम्?
(A) महापुराणम्
(B) उपपुराणम्
(C) वैष्णवपुराणम्
(D) शाक्तपुराणम्

96. वेणीसंहारनाटकस्य क: कर्ता?
(A) विशाखदत्त:
(B) श्रीहर्ष:
(C) भट्टनारायण:
(D) अश्वघोष:

97. कतिविधं रूपं तर्कसंग्रहकारेण स्वीकृतम्?
(A) पञ्चविधम्
(B) षड्विधम्
(C) सप्तविधम्
(D) नवविधम्

98. अद्वैतवेदान्तस्य क: विषय:?
(A) जीवब्रह्मैक्यप्रतिपादनम्
(B) जीवब्रह्मभेदप्रतिपादनम्
(C) वेदोक्तपदार्थप्रतिपादनम्
(D) शारीरकसूत्रतात्पर्यविचार:

99. सिद्धमातृकालिपि: प्रयुक्ता
(A) महानाम्न: गयाभिलेखे
(B) अशोकस्य धौलिलेखे
(C) विजयसेनस्य देवपाडालेखे
(D) हुविष्कस्य मथुरालेखे

100. उपरमस्वत्ववादं क: प्रतिष्ठापितवान्?
(A) असहाय:
(B) शूलपाणि:
(C) विज्ञानेश्वर:
(D) जीमूतवाहन:

ROUGH WORK

ROUGH WORK

ROUGH WORK

ROUGH WORK